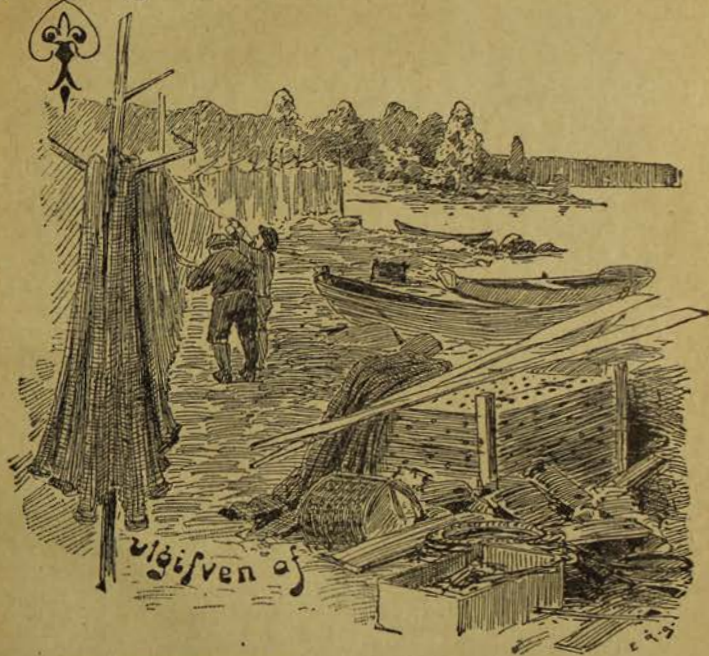

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

32:A ÅRG.

1923

HÄFT. 2.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
UPPSALA

Fiskare! Fiskenäät, bodda och obodda, not-slingor, ävensom ryssjor och mjärdar köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik. Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldmedaljer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Priskurant gratis och franko.
Svenska Fiskredskapsaktiebolaget, Stockholm.

Använd SCHEUTZ' NÄTFÄRGER

som göra näten fiskliga och hållbara

(7 pris och hederspris)

Scheutz' Nätfärg, vattenblå, finnes i förpackningar om 1/2, 1 och 2 kg. till 2: 50, 4: 50 och 8: — kr.

Scheutz' Patent-Kateku i 4 kg. förpackning. Pris 10:— kr.

Scheutz' Kem. Fabrik - Kalmar

SNABBTÄNDARE
för
TÄNDKULE MOTORER

Erfordra ingen förvärmning!
TÄNDA GENAST!

Begär prospekt
från
AKTIEBOLAGET
MAX SIEVERT

Regeringsgatan 26
STOCKHOLM
Riks Tel. 229, 450

Emmes No 2

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKERINTENDENT.

32:a årg.

1923

Häft. 2

Protokoll, hållet vid Svenska Fiskareförbundets årsmöte å Kungl. Lantbruksakademiens stora sal tisdagen den 20 mars 1923.

§ 1.

Mötet öppnades av styrelsens ordförande, professor EINAR LÖNNBERG, som därefter utsågs att leda dagens förhandlingar.

§ 2.

Till styrelseledamöter för tre år omvaldes greve STEN BIELKE, godsägare W. E. SILFVERHJELM, byrådirektör K. A. ANDERSSON och grosshandlare FRED. A:SON WIMAN samt nyvaldes landshövding JOHN FALK efter godsägare F. P. ISOZ, som undanbett sig omval.

§ 3.

Till revisorer omvaldes riksbankskamrer T. WANBERG och godsägare P. J. HÖGFELDT och till revisorssuppleanter d:r U. MÜLLERN-ASPEGREN och fiskeringenjör CARL SCHMIDT.

§ 4.

Styrelsens årsberättelse, som, tryckt i tidskriftens första häfte för året¹, redan var känd, godkändes utan uppläsning.

§ 5.

Föredrogs revisionsberättelse² för 1922 års förvaltning, och

¹ Se tidskriften, häft. 1, sid. 2.

² » » » 1, » 5.

3 — 2222. Svensk Fiskeri-Tidskrift 1923. Häft. 2.

beviljades full och tacksam ansvarsfrihet för det tilländagångna arbetsåret.

§ 6.

Bestämdes årsavgiften för år 1924 till kr. 4:—.

§ 7.

På grund av till Förbundet från »Fiskerimässan i Göteborg 8—15 juli 1923» inkommen inbjudan att deltaga i till mässan planerad »fiskerivecka» uppdrogs åt Styrelsen att närmare utreda ärendet och att, om förhållandena syntes gynnsamma, besluta om hållande av ett Förbundets extra möte under mässan. Det framställdes som ett önskemål, att mötet förlades till dagen före en från mässans sida planerad »fiske- och skärgårdstur» med en passagerareångare.

§ 8.

Inledde fiskeriintendenten T. T. EKMAN överläggningsämnet: »Äro gällande bestämmelser för ingripande mot brott mot § 17 i Lag om rätt till fiske tillfredsställande?» (Bil. A.).

Fiskeriintendenten Freidenfelt ville fästa uppmärksamheten på, att i vattenlagen (13 kap. 9—10 §§) det redan uttryckligen stadgats, att, »där allmänna intressen äro i fråga», ansökan om besiktning och handräckning till borttagande av stängsel i allmän farled, allmän flottled eller fiskväg må göras av »allmän åklagare eller annan vederbörande myndighet». Nu vore det uppenbart, att allmänt intresse kunde skadas lika väl genom avstängande av vattendrag och sund som genom avstängande av fiskväg. Det vore sålunda icke att införa någon ny princip i lagstiftningen utan endast en konsekvens av vattenlagens stadgande, om den föreslagna ändringen om Lag om rätt till fiske och strafflagen komme till stånd. Talaren ansåg det i och för sig önskligt, att fiskeritillsyningsman finge befogenhet att ingripa vid överstängande av vattendrag med fiskeredskap, men vore betänksam i fråga förslaget att överflytta förbuden mot sådant överstängande från Lag om rätt till fiske till Kungl. Maj:ts fiskeristadga. Möjligen låte det sig göra, att de intoges jämväl i denna stadga.

D:r Ekman påpekade, att han ej bestämt förordat det ena eller andra tillvägagångssättet i sistnämnda avseende; låte det sig göra, syntes det vara bäst, om bestämmelserna med kvarstående i Lag om rätt till fiske även intoges i allmänna fiskeristadgan.

Fiskeriinstruktör Alfr. Carlsson. Det vore nödvändigt, att fiskeritillsyningsmännen finge tillstånd att ingripa. Landsfiskalen bodde ofta för långt bort, och det dröjde allt för länge, innan han kunde komma tillstädes, för att hans ingripande skulle bliva till full nytta. Omtalade ett fall, då ett sund mellan ett par öar, i vilket gös brukade gå fram, blivit mycket väl stängt med 9 nät i 4 rader. Sedan fiskeritillsyningsmannen inlett åtgärder mot förseelsen, hade landsfiskalen utfört åtalet. En del av förseelserna bötfälldes, en del icke. Som fångsterna kunde uppskattas till flera hundra kronor, komme nog nätsättningen att fortsätta. Landsfiskalen hade på grund av andra göromål icke tillfälle att tänka på tillsyn över fiske.

§ 9.

Höll kammarrådet A. W. DUFWA föredrag om »Reformer i lagstiftningen om rätt till saltsjöfiske» (Bil. B.).

Fiskeriintendenten Ekman ansåg det vara mycket betänkligt att även inomskärs inskränka den enskilda fiskerätten till 180 meter utanför två-metersdjupet. Konflikter och svårigheter av talrika slag skulle uppstå. Flerstädes skulle notvarp, i synnerhet strömmingsnotvarp och vinternotvarp, komma delvis utanför den enskilda fiskerätten. Tjuvfiske skulle bliva än vanligare, då fiskande finge laga rätt att komma helt nära fiskestränderna, och skillnadsgränsen vore svår att fixera. Intresse för fiskevärden skulle därför minskas m. m. Anledningen till att en utvidgning av den allmänna fiskerätten på den enskildes bekostnad satts i fråga, torde väl vara, att man ansett det vara önskligt, att yrkesfiskaren skulle få större möjligheter att utnyttja strömmingsfisket inomskärs. Om nu detta mål anses vara tillräckligt viktigt för att kunna motivera ett avhändande av en del av den enskilda fiskerätten,

så bör man dock icke gå längre än nödigt. Ändamålet skulle säkert kunna nås tillfyllest, om strömmingsfiskaren finge rätt att följa strömmingen inomskärs och fiska den även på annans vatten; vissa detaljbestämmelser fordrades givetvis för att skydda den själv fiskande fiskerättsägarens fiske. Bestämmelser härom skulle då intagas bland andra liknande i § 3 Lag om rätt till fiske. På så sätt kunde strömmingsfiskets intressen tillgodogöras, utan att alltför stort men och skada tillfogades den enskilde.

Fiskeriintendenten Olofsson. Det vore lämpligt att få bort uttrycket »av ålder varit vanligt». Det vore omöjligt för fiskeriintendenten att avgöra sådana frågor; det fordrades allt för vidlyftiga utredningar.

I avseende å »fast stående redskap» behövdes ännu tydligare definition än den föreslagna. Vid krokskötfiske t. ex. tages »kroken», eller den mindre delen, ofta upp, medan armen eller den större får stå länge nog.

Instämde med d:r EKMAN i att i vissa fall den föreslagna inskränknningen i fiskerätten skulle kunna bli olycklig. På vissa håll i Norrland ville delägarna få bort »stornotfisket», enär det vore högst skadligt för siklöjfisket. Finge nu stornotfiskarna, vilka i allmänhet icke vore fiskerättsägare, rätt att fiska inomskärs, skulle siklöjfisket bli ruinerat; möjligen kunde denna sak dock regleras på annat sätt.

Fiskeriintendenten Ekman. Hade alltid, då det varit fråga om »av ålder», d. v. s. då det gällt fiskande på annans vattenområde, hänvisat till bevisande av urminnes hävd, d. v. s. styrkande inför domstol genom gamla trovärdiga personer, vad dessa själva vetat varit fallet under sin levnad eller hört berättas av äldre.

Talaren ville vidare omnämna sin uppsats i Svensk Fiskeritidskrift (h. 4, 1920) om »fast och rörlig fiskeredskap». Hade där med »fast redskap» angivit sig anse i gällande lag böra menas sådana redskap, som vid utsättandet avsåges skola, med eller utan vittjning eller ombyte med annan redskap för samma slags fångst och oavsett obetydligare platsförflyttning, kvarvara på samma fiskeställe under längre tid än t. ex. 24

timmar. Att i lagen gjordes skillnad mellan fast och rörlig redskap hade väl sin orsak, icke i att det betydde något, om redskapen i och för sig vore m. l. m. fästade eller rörliga, utan i den omständigheten att »fast» redskap hindrade annan fiskeberättigad att använda sig av en god plats, som han hade lika god rätt till, men som den andre varit mera påpasslig att upptaga. På samma sätt hade han ansett, att med »rörlig redskap» borde menas sådan redskap, som vid utsättandet avsåges skola upptagas inom en tid av högst t. ex. 24 timmar och därvid icke ersättas av annan redskap, genom vilken annan fiskande kunde hindras att i sin tur utnyttja fångstplatsens fisktillgång.

Kammarrådet Dufwa. Skillnaden mellan inre och yttre skärgården vållade stora olägenheter; det vore svårt att avgöra vad som vore det ena och andra. Vid de sammanträden, som talaren hållit med skärgårdsbefolkningen, hade i allmänhet upplysts, att strömmingsfisket ute på fjärdarna vore fritt för vem som helst. Redan tidigare hade påvisats, att det i praktiken vore omöjligt att genom domstol få utrett, vad som »av ålder» varit vanligt. Tages detta uttryck bort, så omkastades bevisningsskyldigheten; jordägaren hade lättare att anskaffa utredning och bevisning än en fiskare. I avseende å fast fiskeredskap hade man i Norge hjälpt sig med en enkel definition. Redskapen indelades i krokredskap, bunden redskap och sådan som varken vore det ena eller andra. Bunden redskap vore dels fast, såsom bottengarn och laxgarn, annan i allmänhet lös.

Ordföranden. Var ej fullt viss om, huruvida han uppfattat föredraganden rätt, men om så vore, så tycktes den inslagna vägen vara farlig. Ser man saken från biologisk synpunkt, så kunde nästa steg gå ut över sötvatten. Biologiskt sett finnes ungefär samma fiskar i sötvatten som på vår östra kust. Fiskeredskapen vore lika, och fiskens fortplantning lika, ehuru förhållandena för den senare vore svårare på kusten. Märkningar hade visat, att fisken vandrar relativt föga. Upphävdes nu jordägarens rätt, så att vem som helst finge fiska, så bleve fisket inom relativt kort tid ruinerat. Man ser t. ex.

hur fisket tager slut, där industriarbetare och sommargäster fritt få husera. Fisket efter sötvattensfisk i skärgården behövde sitt skydd väl så mycket som i insjöar. Däremot kunde nog gärna strömmingsfiskare få fiska på vatten, som annars står under enskild äganderätt. Stridigheterna bleve f. ö. nog mycket större efter införande av de föreslagna ändringarna än förut.

Kammarrådet Dufwa. Det vore nog rätt uppfattat, att enligt hans förslag fiskerätten bleve lika i inre och i yttre skärgården; på västkusten hade detta ej inverkat menligt. I alla händelser vore det väl oriktigt, att de milsvida fjärdarna, såsom Mysingen, Kanholmsfjärden och andra, läge helt under enskild rätt. Detsamma gällde väl ock de allra största insjöarna.

Ordföranden. De stora fjärdarna behövde nog ej helt ligga under enskild äganderätt. Ville i avseende å förhållandena vid västkusten på det livligaste framhålla, att dessa voro fullkomligt olika östkustens; endast i de allra innersta vikarna och i närheten av sötvattensflöden funnes där sötvattensfisk, under det att på ostkusten funnes en stor och värdefull stam av aborre och gädda m. fl. Det vore en principiell och stor biologisk skillnad mellan de båda kusterna. Schablonmässiga lagar dugde därför ej; biologiska synpunkter måste få inflytande.

Kammarrådet Dufwa ansåg att i huvudsak vore det dock nog, om 180-meters avståndet utanför 2-meters djupet bibehölls åt strandägarna även i inre skärgården.

Fiskerintendenten Ågren. De förändringar, som föredraganden ifrågasatt, vore synnerligen betydelsefulla och i ögonen fallande. Talaren såge dem ur sitt distrikts synpunkt (nedre Norrland). Bortfallandet av »av ålder» vore det praktiskt viktigaste. Det hade redan påpekats, huru svårt fiskarena hade att bevisa, att sådant varit fallet; de hade aldrig gått i land därmed. Det hade t. o. m. hänt, att strömmingsfisk, som av ålder varit fria, på jämförelsevis sen tid usurperats av strandägare; då hade den fria rätten förfallit, emedan endast en fortfarande existerande sedvanerätt gillades. Hopades att denna ändring genomfördes.

I Norrland vore sedan lång tid tillbaka vanligt, att yrkesfiskare jämte strandägarna bedreve fjällfisket. Då jordägarna utarrendera fiske åt yrkesfiskare, så gällde det i regel allt fiske, möjligen utom laxfiske. Detta sätt hade ej så starkt decimerat fjällfisket. Erfarenhet funnes sålunda redan i Norrland.

Fiskare Röstlund, Nynäshamn. Nu kunde yrkesfiskaren ej existera i Stockholms län, det borde vara som i Norrland. Jordägarna ville bestämma om hela Mysingen; det borde vara undantag för strömmingsfiske; gärna finge det vara skillnad mellan strömmings- och fjällfiske, det vore nog, om det vore som nu i Norrland. Yrkesfiskaren droge ej not. I regel drages strömmingskroken dagligen.

Fiskeriundervisare Skoglund. Yrkesfiskare i Gävleborgs län hade vid utredningstillfällena förklarat, att allt strömmingsfiske borde vara fritt, även i den inre skärgården. Då hemmansägare på små hemman rota med sådant fiske, gick det ofta galet med jordbruket; det vore därför bäst, att fisket sköttes av fiskare, jordbruket av jordbrukare.

I Gävleborgs län hade allt notfiske upphört i inre skärgården, strömmingen funnes ej kvar där. I Hudiksvalls skärgård funnes en fjärd, där trots närheten av ett industrisamhälle om ett par tusen personer aborren i alla fall vore talrik och ytterst liten, på 3 å 4 tum; så det vore kanske ej så olämpligt, om fjällfisket också bleve fritt.

§ 10.

Höll fiskeristipendiaten d:r CHR. HESSLE föredrag om »*Undersökningar rörande torsken i mellersta Östersjön och Bottnhavet*» (Bil. C.).

§ 11.

Antecknades att närmare 60 personer varit närvarande vid mötet.

Stockholm som ovan.

Thorsten Ekman.

Justeras:

Einar Lönnberg.

Bil. A.

ÄRO GÄLLANDE BESTÄMMELSER FÖR INGRIPANDE
MOT BROTT MOT § 17 I LAG OM RÄTT TILL FISKE
TILLFREDSSTÄLLANDE?

Överläggningsämne vid årsmötet, inlett av fiskerintendenten
T. T. EKMAN.

Paragrafen har följande lydelse: »Finnes uppenbart, att led eller ädra, varom i 14 eller 15 § förmäles, blivit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse genast, efter det tillsägelse skett, äge på ansökan av den, som men lider, utmätningsmannen i orten och å landet jämväl länsmannen, även om han ej är satt till utmätningsman, att, sedan han med ojävigt vittne hållit syn å stället, meddela nödig handräkning på den tredskandes bekostnad.»

§ 14 i Lagen om rätt till fiske har enligt lag av den 28 juni 1918 följande lydelse: »I älv, ström å eller sund, där fisken har sitt drev, skall en sjättedel av bredden vid vanligast förekommande lågt vattenstånd i djupaste vattnet lämnas fri från fast eller rörlig fiskredskap, som kan hindra fisken att framgå, där ej Konungens befallningshavande efter rättägendes och sakkunnigs hörande giver lov till redskapens användande.

Sund, tillflöde eller avlopp, varigenom vatten, där fisket är gemensamhetsfiske, har gemenskap med annat vatten, må Konungens befallningshavande, på ansökan av delägarna i gemensamhetsfisket, efter rättägendes och sakkunnigt hörande giva delägarna lov att avstänga medelst anordning, som hindrar fisken att framgå.

Där fråga är om fiskebyggnad eller anordning, vars tillåtlighet enligt vattenlagen skall prövas av vattandomstol, skall vad därom är stadgat jämväl lända till efterrättelse.»

§ 15 har följande lydelse: »Där älv, ström eller å utfaller i havet eller insjö, eller vidtager från insjö eller större vattendrag, må ej i det djupaste vattnet utsättas sådan redskap, som i 14 § örmörmäles.»

Nu veta vi, att ett förbud, vars överträdande medför personlig fördel, verkar föga, därest icke överträdandet också är förenat med en risk, som övertvåger eller åtminstone fullt motvåger fördelen av överträdandet.

Här gäller det ett förbud mot utsättande av redskap för fiskfångst, vilken ofta kan vara mycket lönande; risken är dels kostnaden för upptagande av redskapen på exekutiv väg och dels böter enligt 24 kap. 14 § strafflagen. Men. Vad angår upptagandet, så kan man ju tämligen lugnt dröja tills risken verkliga hotar, och det så mycket mer som hotet »är ringa», eftersom exekutiva myndighe-

ten ej kan ingripa utan på anmälan av den, som lider men, och denne endast i sällsynta fall behöver befaras uppträda. Detsamma gäller hotet i strafflagen.

Jag hade visserligen redan länge insett, att ej allt var väl ordnat med hänsyn till dessa förhållanden, men först i somras fick jag den direkta anledning, som gjorde att jag beslöt att göra mitt till för att få saken bättre ordnad. Det var ett helt vanligt fall för resten, där en fiskeritillsyningsman ville, men ej själv lagligen kunde, ingripa mot utsättande av lanor i ett mindre vattendrag, i vilket fisken synbarligen »hade sitt drev». Som en lämplig väg att få saken ordnad ansåg jag det vara att först upptaga ärendet för överläggning inför Svenska Fiskareförbundet. Dagen innan jag skulle föredraga förslag härom inom styrelsen, fick jag från Kungl. Lantbruksstyrelsen till mig för yttrande remitterade två skrivelser om samma sak, den ena avgiven av fiskerintendenten T. FREIDENFELT, den andra av fiskmästare J. WIDERBERG. Redan detta tyckes giva vid handen, att de lagbestämmelser, som skulle förhindra eller motverka utsättande av fiskeredskap, som hindra fisken att framgå i led eller ädra, visat sig vara icke tillfyllestgörande.

Fiskmästare Widerberg föreslår, efter en kort motivering, att dels såväl statens som hushållningssällskapens fiskeritjänstemän skulle få samma befogenhet som länsmännen, och dels att handräkning skulle kunna meddelas utan ansökan av den som lider men.

Fiskerintendenten Freidenfelts skrivelse är mera genomtänkt och lämnar en god orientering i ämnet. Den har följande lydelse:

Till Kungl. Lantbruksstyrelsen.

Enligt 14 § lag om rätt till fiske skall i älv, ström, å eller sund, där fisken har sitt drev, en sjättedel av bredden vid vanligast förekommande lågt vattenstånd i djupaste vattnet lämnas fri från fast eller rörlig fiskeredskap, som kan hindra fisken att framgå.

Överträdelse av detta stadgande synes emellertid näppeligen kunna falla under allmän åklagares åtal, liksom de exekutiva myndigheterna icke heller kunna ingripa för undanskaffande av fiskeredskap, som utsatts på ett mot anförda stadgande stridande sätt. I sistnämnda avseende föreskriver 17 § Lag om rätt till fiske, att, om det finnes uppenbart, att led eller ädra, varom i 14 eller 15 § förmäles, blivit medelst fiskeredskap olagligen stängd, utmätningsmannen i orten och å landet jämväl landsfiskalen äger att »på ansökan av den som men lider», hålla syn och meddela nödig handräkning. Ingrepp från exekutiv myndighets sida för att borttaga ett kungsädra överstängande fiskeredskap är sålunda, därest icke någon fiskeberättigad därom anhållit, uteslutet, även om det är uppenbart, att

överstängandet medför skada å ett fiskeintresse, som måste betecknas som allmänt.

Huruvida och eventuellt i vilken utsträckning överträdelse av 14 § lag om rätt till fiske kan åtalas av allmän åklagare, synes där- emot vara oklart. I 24 kap. 14 § strafflagen behandlas brott mot bland annat 14 § lag om rätt till fiske och i följande (15) § säges: »De brott, som i föregående §§ sagda äro, må ej, där de endast för- närma enskild persons rätt, åtalas av annan än målsägande.» Av formuleringen framgår indirekt, att fall förutsatts kunna inträda, då överträdelse av 14 § lag om rätt till fiske skulle vara underkastad allmän åklagares åtal. Någon positiv bestämmelse om åtalsbefogen- het, då allmänt intresse kränkes, finnes dock icke. Justitierådet WESTRÖM anmärker i sina lageditioner vid 15 § strafflagen bland annat: »Överträdelse av föreskriften i 14 § av lagen 27 juni 1896 om rätt till fiske, att en sjättedel av bredden i djupaste vattnet skall lämnas fri, ansågs underkastad allm. åklagares åtal.» Det prejudi- kat, till vilket författaren hänvisar såsom stödande denna mening, är emellertid synnerligen tvivelaktigt. Rättsfallet refereras i HOLM, Nytt juridiskt arkiv, 1900, s. 212, på väsentligen följande sätt. Länsman N. yrkade å tjänstens vägnar vid Viske häradsrätt ansvar å S. m. fl. för det de vid uppförande av en laxfiskebyggnad i Viskan icke lämnat $\frac{1}{4}$ av vattendraget fri. Häradsrätten dömde svarandena till böter jämlikt 24 kap. 14 § strafflagen. Svarandena anförde klagomål hos hovrätten, under bestridande av allmänne åklagarens befogenhet att åtala förseelsen, då den innebure kränkn- ing endast av enskild persons rätt. Hovrätten undanröjde härads- rättens utslag, då N. ej vore behörig föra talan i målet i egenskap av allmän åklagare. Åklagaren anförde besvär hos högsta domsto- len: svarandena hade kränkt jämväl allmän rätt, enär skada genom fiskebyggnaden tillskyndades dels alla fiskerättsinnehavarne vid Vis- kan, vilka tillhoppa borde betraktas som sådan menighet, som omför- mäles i 43 § fiskeristadgan (av 1852), dels ett kronan tillhörigt lax- fiske nedom ifrågavarande fiskebyggnad, dels ett ovanför beläget, till ett indraget militieboställe hörande fiske. Högsta domstolen beslöt med 4 röster mot 3 att, emedan N. i sin egenskap av allmän åklagare vore behörig föra talan i målet, upphäva hovrättens utslag och återförvisa målet till hovrätten. Tre justitieråd funno ej skäl att i hovrättens utslag göra ändring.

Av högsta domstolens utslag framgår sålunda icke, på vilken grund högsta domstolen ansåg allmänne åklagaren behörig föra ta- lan i målet. Det är icke uteslutet, att denna grund var, att högsta domstolen ansåg kronan vara målsägande. Och även om allmänne åklagarens behörighet att föra talan i målet ansetts bero därpå, att menighet varit målsägande, är det att märka, att vid tiden för högsta

domstolens dom 1852 års fiskeristadga var gällande, vilken som be- kant innehöll bestämmelser motsvarande såväl dem, som sedermera intogos i lag om rätt till fiske av år 1896 som även de i förnyade fiskeristadgan av år 1900 upptagna. Fiskeristadgan av år 1852 innehåller i 11 § bestämmelser om kungsådrens öppethållande och dess 43 §, som är formulerad på ett annat sätt än motsvarande nu gällande bestämmelser, lyder: »Åtal för öfverträdelser, som endast förnärma enskild mans rätt och ej angå sådana föreskrifter, hvilka till allmän nytta gifna äro, må icke af annan än målsägande an- ställas. Är Kronan eller någon menighet målsägande, då ege allmän åklagare att åtalet föra.» Dels var sålunda stadgat att överträdelse, för att vara undantagen från allmän åklagares åtal, skall icke angå sådana föreskrifter, hvilka till allmän nytta gifna äro», dels säges uttryckligen, att när någon menighet är målsägande allmän åkla- gare äger utföra åtal. Motsvarande bestämmelser återfinnas icke i de ovan anförda stadganden, som nu reglera utsättandet av fiske- redskap i vattendrag och påtalandet av olaglighet härutinnan.

Även om alltså högsta domstolens ifrågavarande utslag om all- männe åklagarens behörighet att föra talan i målet är grundat därpå, att menighets rätt förnärmades, är därmed ingalunda givet, att en liknande dom skulle hava fällts efter upphävandet av 1852 års fiskeristadga. Det är slutligen att märka, att 3 av högsta domsto- lens 7 ledamöter ville i likhet med hovrätten förklara allmänne åkla- garens obehörig att i målet föra talan.

Det är sålunda synnerligen tvivelaktigt, huruvida i fall, där icke kronan är målsägande, allmän åklagare är behörig att åtala olagligt avstängande av vattendrag medelst fiskeredskap, även om allmänna intressen genom sådant avstängande skadas, och det torde icke kunna förväntas, att vid sådant förhållande någon allmän åklagare skall befinnas villig att ingripa vid överträdelser av åsyftad art. Det är emellertid otvivelaktigt, att det är ett allmänt intresse, att icke vattendrag och sund så överstängas, att vandringsfisk hindras att framkomma till sina lekplatser. Några exempel härpå må an- föras.

I Vänerns vik Dettern, där ypperliga lekplatser för gös finnas, sker under våren en stark invandring av gös från öppna Väner, och i själva verket torde en stor del av Dalbosjöns gös där förrätta sin lek. I sundet mellan Dettern och vattnet där utanför, det s. k. Frugårdssundet, är det icke ovanligt att nät utsättas, som helt hindra gösen att passera. Stora mängder gös kunna därvid upptagas, vilka alltså hindras att komma fram till lekplatserna. Detta länder uppen- barligen till förfång icke allenast för de vid Dettern fiskeberättigade, utan även för dem som idka gösfiske i Dalbosjön utanför Frugårds- sundet, i det att tillskottet till Dalbosjön av unggös, kläckt i Det-

tern, minskas i samma mån som gösens tillträde till Dettern och därmed dess lek hindras.

Vätternslaxöringen uppstiger till lek i ett flertal bäckar, som utfalla på sjöns Skaraborgs-sida. I några av dessa är uppsteget betydande. Det är sålunda av betydelse för hela sjöns laxfiske, att dessa bäckar icke avstängas med fiskeredskap, utan att den uppgående fisken får tillträde till lekplatserna. Nu finnas emellertid i några fall fiskebyggnader ej långt från mynningen, vilka sträcka sig över hela vattendraget och sålunda helt spärra lekfiskens vidare framkomst. Ofta nog sakna de ovanför boende, vilka vore berättigade att påtala ett olagligt överstängande, intresse för fiske och därmed anledning att ingripa. Som redan nämnt lida emellertid även laxfiskarna ute i Vättern en indirekt skada genom varje överstängande av vattendrag, där Vätternslaxöringen uppstiger till lek, och där sålunda tillkomsten av yugel, som i sinom tid skall rekrytera sjöns laxöringsstam, hindras. Det är emellertid givetvis icke att förvänta, att laxfiskarna i Vättern skulle påtala överstängande av ett vattendrag, även om de finge kännedom härom. Och även om sådant åtal skulle ske, torde knappast vederbörande domstol anse ett antal laxfiskare i Vättern behöriga att föra talan.

Då det sålunda är åtminstone synnerligen tvivelaktigt, hurvida ett olagligt överstängande av sund eller vattendrag med nu gällande bestämmelser kan komma att falla under allmän åklagares åtal och då det obestriddigen ofta måste betecknas som ett allmänt intresse, att sådant överstängande icke sker, får jag vördsamt hemställa, att Kungl. Lantbruksstyrelsen måtte taga initiativet till sådan ändring av Lag om rätt till fiske och strafflagen, att överstängande av den del av vattendrag och sund, vilken jämlikt lag om rätt till fiske skall hållas fri från fiskeredskap, som kan hindra fisk att framgå, kan åtalas av allmän åklagare, samt att utmätningsman och landsfiskal erhåller befogenhet att jämväl efter ansökan av fiskeritjänsteman meddela handräckning vid uppenbarligen olagligt hindrande medelst fiskeredskap av fiskens gång.

Karlstad den 12 januari 1923.

T. Freidenfelt.

Medan fiskmästare Widerberg sålunda föreslår att jämväl fiskeritjänsteman, statens eller hushållningssällskaps, skall på ansökan, även av annan än den som lider men, kunna meddela handräckning för att få bort olagligen utsatt fiskeredskap, önskar d:r Freidenfelt en sådan ändring av Lag om rätt till fiske och strafflagen, att dels förseelse kan åtalas av allmän åklagare och att dels sådan handräckning skall kunna meddelas jämväl efter ansökan av fiskeritjänsteman.

Efter det förstnämnda förslaget skulle i lagen om rätt till fiske

ej längre utsättas vem, som har rätt att anmäla, eller med andra ord det skulle kunna tänkas, att *vem som helst* skulle hava rätt här till. Detta kan ju ej gärna gå an. Vidare skulle statens och hushållningssällskaps fiskeritjänstemän få viss exekutiv myndighet tillkommande befogenhet, och detta låter sig nog ej heller göra, vare sig det är önskligt eller icke. Under alla förhållanden måste de vara av länsstyrelse förordnade till fiskeritillsyningsmän, vilket icke alltid är fallet med hushållningssällskapens fiskeritjänstemän; statens fiskeritjänstemän hava ingen alls fiskalisk befogenhet, och kunna sålunda icke komma i fråga på sätt föreslagits. D:r Freidenfelts förslag är mera genomtänkt och lämnar knappast rum för någon invändning inom den ram han för sig uppsatt: Lag om rätt för fiske och Strafflagen. Endast i ett par avseenden torde det kanske lämpligen kunna kompletteras. I slutklämmen talar han om »överstängande av den del av vattendrag och sund — — —» etc. I § 15 Lag om rätt till fiske säges: »Där älv, ström eller å utfaller i havet» etc. Hemställningen synes mig därför hellre bort hava formulerats: » — — — att överstängande av vattenområden, som enligt §§ 14 och 15 i Lag om rätt till fiske skola hållas fria — — —». Vidare föreslår d:r F., att handräckning skall kunna lämnas jämväl efter ansökan av fiskeritjänsteman. Enär det finnes även hos enskilda anställda fiskeritjänstemän, torde fiskeritjänsteman möjligen böra närmare bestämmas med tillägget »statens eller hos hushållningssällskap eller landsting anställd», kanske ock med ytterligare tillägget »och av Kungl. Maj:ts Befallningshavande förordnad».

Jag tror emellertid, att om man skall nå det avsedda resultatet, bör man slå in även på en annan väg.

Lag om rätt till fiske behandlar, som namnet angiver, rätten till fiske, den enskildes rättigheter i avseende på utnyttjandet av fiskevatten. Vårdnaden om fisket, bestämmelser om huru detta får drivas eller icke får utövas, behandlas i Kungl. Maj:ts nådiga förnyade fiskeristadga. Det synes därför vara troligt, att bestämmelserna i § 14—15 Lag om rätt till fiske mera avse att förhindra, att genom överstängning av vatten, där fisken i större mängd brukar gå fram, ovan- eller, då det gäller nedgående fisk, nedanför liggande fisken ej skola få sin rättmätiga del av fångsten. Väsentligare fisksteg stå emellertid i de allra flesta fall i samband med fiskens fortplantning, och det är därför ett i eminent grad allmänt intresse, att de få ske utan mera hinder, än att fiskstammens bibehållande icke äventyras. D:r Freidenfelt har lämnat ett par exempel; flera typer skulle lätteligen kunna nämnas; jag vill blott påpeka lekvandringar av id, asp, mört, gädda m. fl. fiskar. De få vandringar, som företagas för att nå andra näringsplatser, vinterstånd eller dylikt, är ju också ett allmänt intresse, enär på dem bero ökningen eller bibe-

hållandet av fiskindividernas värde eller bibehållande av stammens tillvaro, vilket allt ju kommer alla till godo. Endast i ett fall torde en större vandring så gott som uteslutande beröra de enskilda fiskeägarna nämligen ålens utvandring, och detta trots det denna är en lekvandring. Jag tror dock icke, att ens detta förhållande behöver inverka på en ändring i lagstiftningen, sådan jag skall nedan föreslå.

Som ovan sagts, utgör hindrande av fiskens gång under dess vandring för lek, eller eljest för växlande av uppehållsort, ofta en stor risk för fiskbeståndet och kan ej anses vara överensstämmande med ett lämpligt bedrivande av fiske. Det är t. o. m. i ännu högre grad ett allmänt nationalekonomiskt än ett privatekonomiskt intresse att sådant hindras. Följaktligen synas mig bestämmelser härom hava än mera fog för sig i nädiga fiskeristadgan än i Lag om rätt till fiske. Redan nu finnas i nädiga fiskeristadgan bestämmelser om förbud mot visst slags fiske, t. ex. trål, harka och vissa ljusterfisker (§§ 4 och 5), mot fiske under viss tid, t. ex. fredningstid för hummer och kräftor (§ 6), om minimimått å hummer och ostron (§ 6). Något principiellt hinder för förbud mot fiske å vissa områden borde därför ej föreligga. Nu kan det visserligen sägas, att, där så behöves, kunna dylika förbud utfärdas av K. B. med stöd av § 9; och detta har ju också skett. Så t. ex. förekommer ej sällan i lokala fiskestadgar upptagna föreskrifter om, att »kungsådra i enlighet med därom i lag stadgade eller annorledes i laga ordning tillkomna gällande bestämmelser skall hållas öppna»; eller än mera omfattande som att i vattendrag vid visst fiske t. o. m. större del av ådran, än som föreskrives i Lag om rätt till fiske, skall hållas öppen för fiskens gång.

Det skulle dock fordra mycket arbete, tid och kostnader för att få in dessa bestämmelser överallt, där de behövas; det vore därför bättre att få dem gällande överallt och på en gång på det enklare sättet. Man kan ej heller invända, att det är specialbestämmelser, som hellre böra intagas i länsstadgar; lagbestämmelserna finnas ju redan; det gäller blott att få dem mera effektiva.

Fördelen att få in bestämmelserna i fiskeristadgan är nämligen, att förseelser mot dem då kunna lätt och effektivt bli hämmade, och åtal samt straff säkrare komma till stånd. Så länge det gäller Lag om rätt till fiske, beror undanröjandet av redskapen vid tredska på anmälan hos exekutiv myndighet — och det torde då lätt dröja mellan redskapens utsättande och borttagande. Alldeles särskild betydelse har också den omständigheten, att numera sådana hindrande redskap ofta utgöras av ryssjor eller andra lätt utsatta och upptagna redskap. Dessa kunna ju sättas ut på kvällen och åter upptagas på morgonen, och den lidande vet, att om landsfiskalen tillkallas, så är det ovisst, om redskapen finnas kvar, då denne kommer.

Komma däremot bestämmelser in i fiskeristadgan, blir det anorlunda. Först och främst har då ej allenast allmän åklagare åtalsrätt, utan sådan tillkommer även såväl av K. B. tillförordnad fiskeritillsyningsman som ock varje delägare i fiskevattnet inom stadgeområdet. Vidare kan vilkendera som helst av dessa, som äga att å förseelsen tala, beslagtaga otillåtet använd redskap. Denna behöver sålunda ej få stå ute i vattnet längre tid än som åtgår för att få eventuell behövliga vittnen till platsen.

Mången gång kan sådan redskap utsättas av en fiskeägare, som ensam disponerar fisket ovan fiskeplatsen; han kan då så bekvämt fånga fisken. Marken omkring är också hans, och det är mycket osäkert, om någon får reda på, att redskapen finnes utsatt. Men skadan blir därför icke mindre för nedanför liggande, då fisken ej får leka i fred. Den, som i sådana fall lättast kan få reda på den olaga utsättningen, är just en fiskeritillsyningsman. Han kan, om fallet ligger inom hans befogenhet, ingripa omedelbart, och det är just det som behöves.

Då möjlighet till omedelbart upptagande av den olovligt utsatta redskapen är av så stor vikt, är det icke nog, att fiskeritillsyningsman får åtalsrätt i avseende å brott mot §§ 14 och 15 Lag om rätt till fiske, därest icke samtidigt rätt till omedelbart upptagande av redskapen medgives, och detta senare torde väl knappast kunna tillerkännas honom, så länge bestämmelsen står i denna lag. Återstår då överflyttande av förbudet mot utsättandet till nädiga fiskeristadgan. Huruvida detta bör ske i samband med borttagande av bestämmelserna i Lag om rätt till fiske eller endast genom insättande av motsvarande i fiskeristadgan, kan kanske vara ovisst.

I alla händelser synes mig emellertid ett intagande av bestämmelserna i den senare ej böra ske utan en viss ändring av ordalydelsen. I Lagens ursprungliga form stod »en sjättedel av bredden i djupaste vattnet», numera står det »en sjättedel av bredden vid vanligast förekommande lågt vattenstånd i djupaste vattnet». Detta är en synnerligen stor skillnad. I allmänhet sker fiskvandringen icke vid lågt vattenstånd utan vid högt vattenstånd. Sålunda behöves, om redskapen ej stå fullt ut till mitten, förresten stundom även då, därest åbotten är bred och jämn, fastställas, huru vattenståndet brukar vara då det är lågt, vilket kan vålla svårigheter och dröjsmål och även trassel. Och i det fall, vilket är ganska vanligt, att vattendraget vid vanligt lågt vattenstånd förer föga vatten men under tiden för fiskvandringarna mycket vatten, blir den fria ådran så smal, att den knappast har någon betydelse. En sjättedel av bredden vid rådande vattenstånd är däremot alltid m. l. m. lätt att faställa, liksom det ock är lätt att avgöra, hur den måste vara förlagd för att det djupaste vattnet kommer inom densamma.

Bil. B.

REFORMER I LAGSTIFTNINGEN OM RÄTT TILL SALT-SJÖFISKE.¹Föredrag vid Svenska Fiskareförbundets årsmöte 1923
av kammarrådet A. W. DUPWA.

Våra äldsta lagbestämmelser, som reglera rätten till saltsjöfisket, stamma från jämförelsevis sen tid; de innefattas i fiskeristadgan av den 14 nov. 1766 eller — såsom dess officiella titel lyder —: »Kungl. Maj:ts nådiga allmänna stadga och ordning för rikets havs-, skär-, ström- och insjöfiske». Denna stadga efterföljdes av fiskeristadgan den 29 juni 1852, vilken upptog den förra stadgans bestämmelser av civilrättslig natur utan annan förändring än den av rikets ständers önskan föranledda närmare bestämningen av den s. k. landgrunds-rätten eller området för strandägarnas enskilda fiskevatten utomskärs och vid öppen havsstrand. 1852 års fiskeristadga ersattes av den nu gällande lagen om rätt till fiske den 27 juni 1896, vilken trädde i kraft den 1 januari 1897. Den skiljer sig från sina föregångare förnämligast därtinnan, att alla föreskrifter av ekonomisk och administrativ natur utsöndrats (dessa återfinnas i kungl. fiskeristadgan den 17 oktober 1900). Bestämmelserna rörande strandägare-rätten vid saltsjöfisket ha i lagens 2 § bibehållits vid huvudsakligen samma innehåll och lydelse som motsvarande föreskrifter i 1766 och 1852 års fiskeristadgar. Vid paragrafens redigering har uttrycket »landgrund», såsom ur språklig synpunkt mindre lämpligt efter den närmare bestämning av strandägareområdet utomskärs och vid öppen havsstrand, som kom till stånd i 1852 års stadga, undvikits. De i första stycket av 3 § givna stadganden om rätt till strömmingsfiske vid annans strand i de fyra norrländska kustlänen överensstämma med vad därom förut gällde men ha förtydligats därhän, att deras tillämplighet icke blott å notfiske utan även å fiske med skötar icke vidare kan betvivlas. En viktig nyhet i lagen innefattas i tredje

¹ Föredraget grundar sig på den av föredragshållaren, jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag, inom kammarkollegium verkställda utredningen rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster, vilken utredning väntas föreligga i tryck inom den närmaste tiden. — Med hänsyn till ämnets vidlyftighet och den knappa tid, som för föredraget stod till buds, begränsades detta till fiskerättsförhållandena på ostkusten, och lämnades alltså förhållandena på västra och södra kusterna å sido i den mån de skilja sig från dem på ostkusten.

stycket av samma paragraf, där man givit uttryckligt erkännande åt de lokala sedvanor i fråga om fiskets utövande, som å skilda delar av rikets kuster fortlevt intill våra dagar. En annan nyhet i lagen äro uttrycken »fast» och »rörlig» fiskredskap, vilka var för sig förekomma i relation till de rättsfrågor, som regleras i 1, 2 och 3 §§, utan att dock någon definition av dessa redskap lämnas.

Det torde, såvitt angår saltsjöfisket på ostkusten, huvudsakligen vara nu berörda delar av fiskerättslagen, som komma att beröras av den blivande revisionen av lagen.

Härvid möter då först själva den grundläggande regeln i 2 §, enligt vilken fiskerätten principiellt tillhör strandfastigheten, ehuru i olika utsträckning beroende på kustbildningen. Man skiljer sålunda emellan, å ena sidan, fisket *inomskärs*, vilket, där ej annorledes i lagen stadgas, tillhör dem, som äga stränder och holmar omkring fiskevattnet, och, å den andra, fiske vid *öppna havsstranden och utom skären*, vilket, där ej annorledes är lagligen bestämt, tillkommer strandägaren enskilt inom allt det vatten, som finnes till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 meter vidtager.

Den vidsträcktare fiskerätt, som sålunda i regel bibehållits åt strandägare inomskärs, har sedan gammalt varit den väsentligaste anledningen till tvister mellan strandägare och icke strandägande fiskare. Ett upphävande av denna särskilda »inomskärsrättighet» har också i senare tid med skärpa påyrkats av yrkesfiskare från skilda delar av riket. Å andra sidan har häremot erinrats, att nu gällande bestämmelser om den strandägare i allmänhet tillkommande fiskerätt vid havskusten, vilka såsom nyss nämnts, äro i huvudsak desamma som de i vår äldsta fiskeristadga av år 1766 förekommande, grunda sig på urgammal rättsåskädning eller åtminstone på den åskädning, som var rådande vid tiden för nämnda stadgas tillkomst. En närmare undersökning av förhållandet härmed torde emellertid ingalunda giva stöd för denna mening.

Bland städernas allmänna besvär vid riksdagen 1760—1762 upptogs en framställning om rätt för de norrländska städernas fiskeridikare att tillgodonjuta den förmån, som i § 57 av kungl. resolutionen den 28 juni 1731 på allmogens besvär tillförsäkrats den finska allmogen, nämligen att okvald idka och nyttja strömmingsfiske efter tidigare därom utgivna resolutioner, varigenom vid öppna havs-, skogs-, bergs- och stenstränder jordägarna förbehållits tvenne fridagar i veckan, nämligen måndagen och onsdagen, att draga det första varpet, men de icke jordägande i övrigt tilläts att draga »ömsom efter varandra utan att därför betala någon landslott».

Sedan vederbörande riksdagsutskott och städernas fiskerideputation uttrytt sig över framställningen, biföllo rikets ständer sagda de-

putationens hemställan att genom därtill förordnade deputerade av alla ständer skulle före nästa riksdag efter ett av deputationen uppgjort förslag till instruktion i landsorterna noga undersökas och utarbetas allt vad görligen kunde ske och till fiskeriernas upphjälpande och befrämjande tjänade. Den av deputationen föreslagna instruktionen för »deputerade till fiskeriernas vård och därvid befunda nödiga anstalter» utfärdades av ständerna den 12 maj 1762, och var därvid fogat ett inom deputationen utarbetat »Projekt till Kungl. Maj:ts allmänna nådiga privilegier och ordning för rikets havs-, skär-, ström- och insjöfiske med vad därvid iakttagas bör». Enligt instruktionen skulle för varje län landshövdingen utse deputerade från samtliga ständer, vilka skulle »var i sin ort, sedan vederbörande kollegier, landshövdingar och magistrater däröver hörda blivit och jämväl fiskeriåldkare fått tillfälle med sina påminnelser däröver inkomma, genomgå och efter varje landsorts beskaffenhet jämka, förbättra och lämna» nysnämnda projekt. Sedan deputerade från varje ort inhämtat »allt ljus» i ämnet och »med de övriga uti riket kommunicerat sina anmärkningar» ävensom samtliga deputerade meddelat varandra sina tankar, skulle de till nästa riksdag inkomma med vad i detta ärende åtgöras kunde.

1762 års projekt till fiskeristadga upptog i 6 § följande bestämmelser angående omfattningen av strandägares enskilda fiskerätt i saltsjön:

»Som till tvisters undvikande och vederbörandes efterrättelse förvas nödigt, at något visst stadga om rätta förståndet af jordäganderätten vid hafsfisket; så varder härigenom förklarad och förordnat, det må rätter jordäganderätt och samma åtföljande enskilt fiskevatten uti hafsskären ej sträcka sig längre ifrån landet, eller jordägarens enskilt holmar och skär, än notdräkten därifrån nyttjas kan eller landfäste med ref och nät för möjlig anses; hvarföre och hela redden der utanföre för allmänningsfiske räknas.

Indelt kronojord samt städernas donerade och stiftade mark med dertil stötande stränder äga lika rätt, så vida inga allmänna fiskelägen å sådan grund redan finnas eller framdeles efter behörigt bepröfvande där utses kunna.»

Den vidlyftiga ordning för projektets granskning, som i den fastställda instruktionen utstakats, synes icke någonstädes ha blivit i detalj följd; instruktionen tillämpades ganska olika inom skilda län.

Av de yttranden över projektet, som inkommo till fiskerideputationen vid riksdagen 1765—1766, framgår, vad ostkusten beträffar, att knappast någon erinran mot anförda § 6 gjordes. Fiskerideputerade i följande orter, nämligen: Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Medelpad och Östergötland, lämnade sålunda efter verkställda undersökningar paragrafen utan anmärkning. I Gävleborgs

län tillsattes väl deputerade, men några handlingar ha icke från dem inkommit till ständernas fiskerideputation. I övrigt inkom yttrande från landshövdingen i Stockholms län, vilken efter att ha hört åtskilliga vederbörande inom länet anslöt sig till ett av dåvarande ägaren av Sundby gård på Ornön, statssekreteraren, sedermera presidenten i Svea hovrätt, Johan Rosir d. 12 dec. 1764 avgivet yttrande. Detta inleddes med ett förklarande av Rosir, att han sökt i den skärgård ej långt från Dalarö, där hans fastighet låg, inhämta all möjlig kunskap ang. fiskeriernas tillstånd samt vad till deras förbättrande kunde vara tjänligt. Denna skärgård räknar han till några mil i längd, inbegripande de stora fjärdarna Mysingen och Jungfrufjärden, samt 3 à 4 mil från fasta landet ut till havsbandet. Efter en redogörelse för de olika slags fisken, som här bedrivs och av vilka han uppger strömmingsfiske med not och skötar vara det mest betydande, uttalar han följande erinran mot 1762 års projekt till fiskeristadga: »Jordäganderätten i saltsjövattnet synes till jordägarnas men för mycket inskränkas i 6 § då samma rätt ej får sträckas längre ut från landet eller enskilda holmar och skär än notdräkten därifrån nyttjas kan; emedan hans eget fiske av främmandes så nära intill stranden och inpå ägarens notvarp ofelbart lider, genom fiskens om icke borttagande dock bortskrämmande; och urgammal hävd läser medgiva, att fiskevattnet emellan enskilda skär och holmar tillhör ägarna av samma holmar och skär, samt att den, som där fiska vill, måste hava jordägarens lov. Det är ock säkert, att på flera ställen betalas skatt för fisket på grunder, belägna långt ute i havsbandet, varuti härigenom komme att ske rubbning; men detta kan hjälpas genom det, att jordägarnas samtycke bliver medgivet för främmande fiskare.»

Fiskerideputationen beslöt att över projektets huvudgrunder inhämta yttrande av justitiedeputationen, som den 10 juli 1765 avgav ett synnerligen märkligt yttrande. Till en början uttalade deputationen, att liksom öppna havet och rättigheten att där fiska vore ett kronans regale, det ingen landets inbyggare finge med andras uteslutande sig tillägna, så hade privata jordägare vid havskusten en stadgad rättighet till fisket närmast utanför deras stränder. Till stöd härför åberopades innehållet i Gustaf I:s brev dels den 1 mars 1545 till menige man i Ångermanland och Medelpad om strömmingsfisket därstädes och dels den 21 september 1551 ang. rätt för birkarlar och landsköpmän i Norrbotten till fiske i Västerhavet, av vilka deputationen fann noggsamt, att kronans rätt till havs- och allmännings- samt privatorum rättighet till strandfisket varit ifrån äldre tider noggsamt åtskild och på ömse sidor förvarad. När fråga nu vore att genom ett allmänt stadgande emellan dessa fisken sätta den gräns, som utan kränkning av vare sig kronans eller privatorum rättigheter kunde fastställas, så ansågo

deputationen nödigt att göra skillnad emellan saltsjöfisket *inomskärs* och *utomskärs*. Det kunde väl icke nekas, att Konungen hade dess allmänna fiskerier uti skären, men tillika vore säkert och ostridigt, att de flesta fisken i skärgårdarna, i synnerhet *längre in och närmare fasta landet*, tillhörde enskilda, som med deras holmar och ägor låge däromkring. Det syntes därför som regel kunna antagas, att saltsjöfisket inomskärs borde anses för angränsande jord- och holmägares enskilda rättighet, där ej annorledes av ålder varit eller vatten varit nyttjat och ansett för Konungs allmänna eller ock till någon särskild ränta blivit skattlagt. Men vad anginge saltsjöfisket utomskärs och vid de stränder, där ingen skärgård finnes, så ansåge deputationen jordäganderätten med därtill hörande fisket icke böra sträckas längre än till de landgrund, som utanför jordägarens strand ligga och med den sammanhängande äro, så att där landgrundet upphör och djupet tager vid, där bleve efter deputationens tanke rätta gränsen mellan jordägarens enskilda och kronans allmänningstvatten, i vilken tanke och att så av ålder varit deputationen så mycket mera styrktes, som sådant med ovanberörda brev av år 1551 till alla delar instämde, dock med det förbehåll att, där någon med urminnes hävd, skattläggning, dombrev eller andra ostridiga skäl kunde visa sin enskilda rätt till några uti öppna havet liggande holmar och grund eller att de för ränta blivit något hemman eller stad underlagda, han ock dädanefter som därtills borde bliva därvid bibehållen.

I enlighet härmed avgav justitiedeputationen förslag till ny lydelse av paragrafen. Detta förslag innehöll i allt väsentligt samma bestämmelser, som sedermera på grund av rikets ständers beslut inflöto i 1766 års fiskeristadga, 2 kap. 6 §, vilken, med uteslutande av ingressen, är av följande lydelse:

»Så varder härigenom förordnat, att saltsjöfisket inomskärs bör för deras enskilda egendom anses, som strand och holmar däromkring äga, men vid öppna havsstranden, eller där ingen skärgård är, såsom ock utom skären får jord- och strandägaren ej sträcka sin enskilda rättighet till fiske och vatten vidare än dess landgrund räcker, som vid stranden ligger och därifrån utlöper; dock där Konungs eller allmänningstvatten av ålder inomskärs varit eller någon med urminnes hävd, skattläggning, dombrev eller andra ostridiga skäl kan visa enskild rätt till fiske omkring klippor, blindskär eller å grund utomskärs och i havet, bör det ock dädanefter därvid förbliva, såsom ock med de fisken, vilka lyda under städernas donerade jord.»

Den högst väsentliga skillnad mellan strandägares enskilda fiskerätt inom- och utomskärs, som sålunda efter justitiedeputationens tillstyrkan fastslogs i 1766 års fiskeristadga, hade, såsom framgår av det anförda, ingen motsvarighet i det ursprungliga av stän-

dernas fiskerideputation utarbetade år 1762 framlagda projektet. Då detta i nu förevarande del lämnats utan anmärkning av fiskerideputerade i orterna, och sagda deputerade väl, liksom fiskerideputationens ledamöter, få anses ha ägt den säkraste kändedom om förhållandet i fråga, torde man med ganska stort fog kunna draga i tvivelsmål, att den av justitiedeputationen förordade förändringen i projektet verkligen stått i full överensstämmelse med den då allmänt rådande rättsuppfattningen. Att justitiedeputationens mening icke förty segrade i ständerna torde i icke oväsentlig grad få tillskrivas den överväldigande starka ställning, som jordägareintresset intog i dåtidens ständsrepresentation. Ett upphävande av den särställning i afseende å fiskerätten, som alltsedan dess tillkommit strandägare inomskärs, bör alltså icke kunna anses innebära ett våldförande på en rättsåskådning, som var allmänt rådande vid tiden för utfärdandet av vår första fiskerättslag — 1766 års fiskeristadga. Ej heller torde ur äganderättssynpunkt kunna anses möta hinder för genomförande av likformighet i förevarande hänseende. De skattläggningar, som övergått kusthemman, synas nämligen, åtminstone såvitt gäller Svea- och Götaland samt Gästrikland och Hälsingland, i allmänhet ha skett före år 1766 och ha ingenstädes verkställts efter olika grunder allteftersom ett hemmans stränder sträckt sig inom- eller utomskärs; någon skillnad i detta afseende finnes icke heller i skattläggningsmetoderna utstakad. Det torde för övrigt på goda skäl kunna ifrågasättas, huruvida verkligen — såsom lagberedningen i motiven till sitt förslag till jordabalk uttalat — av den omständigheten att vid skattläggning tagits hänsyn även till skärgårds- och havsfiske följer, att de sålunda skattlagda hemmanen måste anses ha ägt uteslutande rätt till fiske inom vissa områden.

Med en sådan ändring av 2 § i fiskerättslagen, som ovan antytts, skulle paragrafens första och andra punkter komma att ersättas av följande stadgande: *Strandägarens enskilda fiskerätt i Saltsjön omfattar, där ej annorledes är lagligen bestämt, allt det vatten, som finnes till och med etthundarättio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager.* — I betraktande av att denna yttre gräns för strandägarens enskilda fiskevatten eller den s. k. 180-meterslinjen, vilken givetvis bör räknas icke blott från fasta landet utan även från jordägarens enskilda holmar och skär, i sin ursprungliga avfattning i 1852 års fiskeristadga — »till och med etthundra famnar från det ställe invid stranden, där stadigt djup av en famn vidtager» — lär ha bestämts i syfte att giva strandägareområdet den för notdräktens nyttjande erforderliga utsträckning eller just den i 1762 års projekt till fiskeristadga utstakade, torde man uppenbarligen kunna säga, att den nu föreslagna nya lydelsen av

paragrafen innebär ett återställande av ett rättsförhållande, som får antagas ha varit allmänt rådande vid tiden före utfärdandet av 1766 års fiskeristadga.

De i 3 §, första stycket, av 1896 lag givna bestämmelserna om rätt till strömmingsfiske vid annans strand i de norrländska kustlänen ha sin förebild i de redan i äldsta tid för strömmingsfiskets bedrivande på finska sidan av Bottniska viken tillämpade regler, vilka emellertid vid upptagandet i 1766 års fiskeristadga gävos en mera prohibitiv avfattning.

Genom kungl. resolutionen på allmogens besvär den 28 juni 1731, § 57, förklarades att den finska allmogen finge därefter okvald »idka och nyttja» strömmingsfiske »efter de förra därom utgivna resolutioner, varigenom jordägarna under fiskelekstiden, utav öppna havs-, skogs-, bergs- och stenstränder, hava i veckan sina tvenne fridagar, nämligen måndagen och onsdagen, således att de draga det första varpet, då sedermera de övriga tillåtas att draga ömsom efter varandra utan att därför betala någon landslott». — Med »de förra därom utgivna resolutioner» avses Sten Sture den äldres brev den 20 okt. 1488 och Karl XI:s stadfästelse därå genom brev till hovrätten i Åbo den 17 augusti 1688.

1731 års resolution synes icke ha utjämnat de stridigheter, som då förelegat. Vid 1760—1762 års riksdag framfördes nämligen ånyo klagomål om strömmingsfisket i den finska skärgården, i anledning varav kammarkollegium anbefalldes inkomma med projekt till en förordning, grundad på de tid efter annan i ämnet utfärdade kungl. brev och förordningar. Till fullgörande härav överlämnade kollegium med skrivelse den 22 mars 1763 till K. Maj:t ett författningsförslag, vilket vid anmälan i rådet d. 20 nästpåföljande april oförändrat gillades. Genom den sistnämnda dag utfärdade förordningen ang. strömmingsfiskets gemensamma idkande av allmogen i Finland stadgades, att sagda allmoge skulle dädanefter, »som tillföre vanligt och lovligt, varit», vid öppna havs-, skogs-, bergs- och stenstränder, undantagande där odalåker och ängar möta, få i så måtto idka gemensamt strömmingsfiske, att sedan jord- och strandägare under fiskelekstiden njutit de tvenne vanliga fridagar i varje vecka, nämligen måndagar och onsdagar, att draga det första varpet då de äro närvarande och vilja det nyttja, finge sedermera de övriga i landet boende tillåtas att draga ömsom efter varandra utan att därför betala någon landslott; dock med förbehåll att ingen finge, enligt 17 § i ridderskapet och adelns privilegier, i deras fiskevatten fiska och fara utan jordägarens samtycke. Detta förbehåll var en nyhet i förhållande till 1688 års kungl. brev, enligt vilket ingen åtskillnad skulle göras mellan krono-, skatte- eller frälseägor, och gav också anledning till klagomål av allmogen i Finland, vilka klagomål framfördes i

bondeståndets allmänna besvär vid riksdagen 1765—1766. Ständernas fiskerideputation, som fick om händer såväl denna fråga som förut berörda från 1762—1763 års riksdag vilande framställning om rätt för de norrländska städernas fiskeriidkare att tillgodonjuta samma förmån i avseende å strömmingsfiskets bedrivande, som tillförsäkrats den finska allmogen, upptog härpå i det slutliga förslaget till fiskeristadga följande, sedermera i 8 §, 2 kap. av 1766 års fiskeristadga inflytna bestämmelser: »Enligt Kungl. Maj:ts nåd. brev av d. 17 aug. 1688 och resolution på allmogens allmänna besvär vid 1731 års riksdag, § 57, som grundar sig på riksföreståndaren Sten Sture den äldres författning, varder än vidare tillåtet för de uti Finland boende invånare, såsom en ifrån äldre tider av dem nyttjad rättighet, att, där sådant vanligt varit, få okvalde vid öppna havs-, skogs-, bergs- och stenstränder utan landslots betalande idka med jordägare gemensamt strömmingsfiske, sedan jord- och strandägare under fiskelekstiden njutit sina tvenne fridagar, nämligen måndagen och onsdagen, att draga det första notvarpet, varifrån undantagas dock sådana stränder, varest odalåker och äng möta eller där sådana lägenheter uppodlade bliva. *Lika rättighet, som Finland i denna paragraf är förunnad, äga ock de som fiska efter strömming i Öster- och Västerbotten, Västernorrland och Gävleborgs län.*»

Genom detta stadgande blev sålunda den finska allmogen sedan gammalt erkända och senast genom förut anförda k. förordn. den 20 april 1763 bekräftade rättighet till gemensamt idkande av strömmingsfiske väsentligen inskränkt, i det att rättighetens utövande gjordes beroende av att det skedde »där sådant vanligt varit», d. v. s. man belastade den fiskande med skyldigheten att, i händelse av tvist, bevisa icke blott att han fiskat vid öppen havs-, skogs-, bergs- eller stenstrand utan ock att fisket på det ifrågakomna stället av ålder skett oklandrat. Såsom synes av sista punkten i paragrafen blev den sålunda beskurna rättigheten uttryckligen tillerkänd även dem, som fiskade strömming på den svenska sidan av Bottniska viken.

En sådan otillfredsställande lösning av frågan var givetvis icke ägnad att undanröja de sedan långt tillbaka påtalade olägenheterna; och såsom en naturlig följd härav förekomma sedermera tid efter annan förnyade krav på statsmakternas åtgärd för utjämnande av stridigheter om strömmingsfisket vid den norrländska kusten. Dessa krav, särskilt under 1800-talets förra hälft ofta upprepad, beaktades av kommerskollegium vid upprättandet av det förslag till ny fiskeristadga, som av nämnda ämbetsverk d. 17 aug. 1840 avgavs till K. Maj:t. 23 § 1 momentet i detta förslag hade nämligen följande lydelse: »Strömmingsfiske i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län må av var och en okvalt vid alla skogs-, bergs- och stenstränder men ej vid stränder, där åker och äng möta,

avgiftsfritt idkas gemensamt med strandägaren, som dock är berättigad att varje måndag och onsdag, så länge fisket pågår, draga första notvarpet.»

Detta försök att återföra stadgandet till överensstämmelse med de på finska sidan av Bottniska viken före utfärdandet av 1766 års fiskeristadga gällande regler vann rikets ständers gillande. Med anledning av en vid 1840—41 års riksdag väckt motion om närmare bestämmelser angående rättigheten till idkande av strömmingsfiske vid Bottniska vikens västra kust anförde nämligen ständerna i skrivelse till K. Maj:t d. 26 aug. 1841, att ständerna, som tagit del av kommerskollegii förslag till ny fiskeristadga, vad anginge nyss återgivna del därav eller den 8 § i 2 kap. av 1766 års stadga motsvarande 23 §:s 1 mom. i förslaget, hade den övertygelse, att det då ifrågakommande ändamålet eller fiskerirättighetens noggrannare bestämmande till en del skulle vinnas genom antagandet av en sådan redaktion av 8 § 2 kap. i 1766 års fiskeristadga, som förefunnnes i det mera tydliga och lättfattliga, fastän huvudsakligen till innehållet enahanda stadgandet i 1 mom. av 23 § i kommerskollegii förmälda förslag. Ständerna anhöllo förty, det K. Maj:t täcktes, så fort möjligen ske kunde, utfärda en sådan förklaring över 8 § i 2 kap. av 1766 års fiskeristadga, som överensstämde med redaktionen av 1 mom. i 23 § av kommerskollegii förslag till förnyad fiskeristadga. Denna rikets ständers anhållan avlogs emellertid av K. Maj:t d. 8 aug. 1844 på hemställan av vederbörande departementschef, som i sin motivering anförde, att av vad till grund för den gjorda begäran blivit anført icke kunde anses vara ådagalagt att vid tiden för utfärdandet av 1766 års fiskeristadga en sådan fiskerätt, som i 8 § 2 kap. omförmäles, varit vanlig *överallt* vid de norra länens kuster, där öppna havs-, skogs-, bergs- och stenstränder mötte, helst ett annat förhållande visade sig dels av flera både före och efter nämnda tid utfärdade kungl. brev och resolutioner, dels och därav att förbudsresolutioner mot fiskande utan strandägares medgivande vid vissa havs-, skogs-, bergs- och stenstränder i de norra länen tid efter annan blivit av domstolarna utfärdade. I överensstämmelse härmed blev sedermera berörda stadgande i 3 § första stycket av 1852 års fiskeristadga upptaget sålunda, att strömmingsfisket vid kusterna av Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län finge, *å ställen där sådant av ålder vanligt varit*, idkas av var och en rikets inbyggare även under annans strand, så framt denna bestode av skogsmark eller sten och ej av åker eller äng. Såsom förut nämnts, återfinnes detta stadgande med visst förtydligande i sak oförändrat i 3 § av 1896 års lag.

Vid en närmare undersökning av det förhållande, som åberopats till motiverande av K. Maj:ts avslag å ständernas nyssberörda år

1841 gjorda framställning om lagförklaring finner man väl, att den därmed äsyftade friare rätten till strömmingsfiske icke, vare sig vid den tid 1766 års fiskeristadga utfärdades eller därefter, varit vanlig *överallt* vid de havsständer, varom fråga är, men denna omständighet torde icke skäligen kunna anses utgöra hinder för en lagändring i syfte att såsom allmän regel befästa ifrågakomma redan av 1841 års ständer gillade friare fiskerätt. Vid de norrländska länens kuster, särskilt inom det län, nämligen Västernorrlands, där tvister om rätt till strömmingsfiske oftast torde ha förekommit, finnas nämligen sedan gammalt åtskilliga särskilt skattlagda strömmingsfisker, — antingen ännu bestående såsom självständiga fiskelägenheter eller ock vid den reglering av kronofiskerna, som skett på grund av kungl. brevet d. 22 mars 1850, förenade med vissa hemman mot ökning i deras numera avskrivna grundskatt — inom vilka fiskens områden rätten till strömmingsfiskes utövande enligt sakens natur uteslutande tillkommer vederbörande fiske- eller hemmansägare. På de ställen, där dylika fiskerätt förekomma, har uppenbarligen meranämnda friare fiskerätt icke kunnat vinna tillämpning, helst dessa fiskens rätt alltjämt skyddats genom det i såväl 1766 och 1852 års fiskeristadgar förekommande som till gällande fiskerättslag överflyttade stadgande, som innefattas i 12 §' av sagda lag. Under förutsättning att nämnda paragraf fortfarande bibehålles eller åtminstone icke upphäves utan att de fiskerättsinnehavare, som därigenom bleve lidande, erhålla full kompensation, torde ur rättslig synpunkt några betänkligheter icke möta mot en ändring av fiskerättslagens 3 § första stycke i nu antydda syfte, vilket tydligen skulle vinnas därigenom att ur paragrafen uteslötes orden: *»å ställen, där sådant av ålder varit vanligt»*.

En ganska ofta förekommande anledning till tvister emellan strandägare och fiskare har varit osäkerheten om rätta betydelsen av de, såsom förut nämnts, först i 1896 års lag upptagna begreppen »fast» och »rörlig» fiskredskap. I lagens 1 § sägs beträffande däri förmälda till fritt fiske upplätta vattenområden, att där ej må utsättas »fiskegård, ryssja eller annan dylik *fast* fiskredskap» utan att Konungen eller i visst fall KB därtill lämnar tillstånd, och enligt 2 § må vid öppna havsstranden och utom skären strandägaren från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka »fiskegård, ryssja eller annan dylik *fast* redskap», där i särskilt fall KB finner det kunna ske utan men för annan fiskande. Dessa inskränkande bestämmelser i avseende å rätten att utanför strandägareområdet — eller, såsom det i 1852 års fiskeristadga kallades, »landgrundet» — utsätta *fast* redskap förekommo icke i nämnda stadga utan föreslogos av 1894

¹ Xr genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skattläggning eller på annat sätt annorledes än ovan sägs bestämt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

års fiskelagkommitté, dels i strandägarens intresse för att ej fisken skall uppfångas innan han kommer till det enskilda vattenområdet¹ och dels i deras intresse, som idka fiske med rörlig redskap å vattenområde, som är fritt för varje svensk undersäte. Beträffande de angivna fasta redskapen uttalade kommittén, att under uttrycket fiskegårdar uppenbarligen inbegreps laxsätt, och att ålhomnor även som vid strömmingsfiske använd ryssjeartad redskap vore att hänföra till fast redskap.

Uttrycket »rörlig redskap» förekommer i 3 § dels i första stycket där den en var medgivna friare rätt till strömmingsfiske i de norrlandska kustlänen anges avse sådant fiske med *rörlig* redskap, och dels i tredje stycket, som, såvitt angår ostkusten, innehåller att, där vid öppna havsstranden och utom skären de fiskande av ålder oklandrat med *rörlig* redskap utövat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i lagen är medgivet, de skola vara vid sådan rätt bibehållna. I fråga om den rörliga redskapen framgår av kommitténs motiv till 3 §:s första stycke att, förutom not, skötar äro att hänföra till sådan redskap.

Detta är i huvudsak vad lagen och motiven till densamma innehålla till ledning för bedömande av vad som menas med fast eller rörlig redskap. Då någon bestämd skillnad mellan de båda slagen av redskap icke heller finnes inom fiskeritekniken uppdragen, är det givet, att stor osäkerhet skall råda om vad med det ena och andra slaget redskap rätteligen förstås.

Vid de sammanträden, som för utredningen om fiskerättsförhållandena vid rikets kuster hållits med strandägare och fiskare jämte andra, vilkas rätt av saken beröres, ha också de mest skiljaktiga uppfattningar härutinnan uttalats. Icke ens bland de på fiskeriområdet särskilt sakkunniga har samstämmighet om rätta betydelsen av uttrycken fast och rörlig redskap varit rådande.

Såsom exempel härpå kunna anföras följande av olika fiskeritendenter givna definitioner:

I. Fiskeredskap är antingen

1:o) *rörlig* redskap, d. v. s. sådan, som hålles i rörelse under fiskafånget, t. ex. not och drivgarn, eller ock

2:o) *stående* redskap, vilken senare åter kan vara av två slag, nämligen:

a) *fast stående* eller sådan redskap, som är fäst med pålar eller dylikt och är avsedd att stå på samma ställe en längre tid, såsom bottengarn, fiskegård eller ryssja, och

b) *icke fast stående* eller sådan redskap, som icke är fäst med

¹ Kommittén använder här ordalagen: »sådan faststående redskap, som i avsevärd mån kan göra intrång i strandfisket».

pålar eller dylikt men likväl är avsedd att stå på samma ställe, t. ex. garn och backor.

II. Med *fast* redskap menas sådan redskap, som vid utsättandet avses skola med eller utan vittjning eller genom ombyte med annan redskap för samma slags fångst och, oavsett obetydligare platsflyttning, kvarvara på samma fiskeställe under längre tid än 24 timmar.

Med *rörlig* redskap skulle sålunda menas sådan redskap, som vid utsättandet avses skola upptagas inom en tid av högst 24 timmar och därvid icke ersättes av annan redskap, genom vilken annan fiskande kan hindras att i sin tur utnyttja fångstplatsens fiskstillgång.

III. I 1 och 2 §§ av gällande lag om rätt till fiske talas om »fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap».

Till *fast* redskap är alltså att hänföra sådan redskap, som är jämförlig med fiskegård och ryssja. De särskilda slagen av fast fiskeredskap kunna sägas ha det gemensamt, att de måste intaga ett bestämt läge för att kunna fiska. Hit äro således att hänföra de fasta fiskebyggnaderna, ryssjor, homnor och bottengarn.

Till *rörlig* redskap äro däremot att hänföra alla sådana redskap, som äro fiskande trots avdrift från den plats, där de blivit utställda.

Härmed torde förtjäna att jämföras följande svar på nu föreliggande fråga, som vid sammanträde i Kalmar i aug. 1920 med instämmande av samtliga övriga närvarande strandägare och fiskare avgavs av en strandägare¹:

Med *fast* fiskeredskap menas sådan, som är avsedd att stå på samma ställe under en längre tid och som vittjas där den står utan att upptagas, t. ex. ålhomnor och bottengarn.

Rörlig är däremot sådan redskap, som ej fästes eller som sättes ut för en kortare tid och tages upp för varje gång den vittjas, t. ex. not, drivgarn, långrev och nät, även om de förankras.

Det torde icke kunna förnekas, att nu berörda ottydlighet är en betänklig brist i lagen, vars avhjälpande framstår såsom synnerligen önskvärd. Huru detta lämpligast bör ske, är icke lätt att avgöra. Redan då 1896 års lag kom till stånd, sökte man göra vad man kunde för att få klarare bestämmelser på detta område, men lär man då kommit till det resultatet, att detta icke låte sig göra. På grund av den erfarenhet, som därefter vunnits, torde dock ett försök till frågans lösning nu ha större utsikter att lyckas. Härvid erbjuda sig förnämligast tvenne utvägar. Antingen kan man klassificera samtliga nu brukliga och lovliga fiskeredskap efter den förevarande indelningsgrunden, fast eller rörlig, med specificerade beskrivningar å varje redskap, eller ock kan man inskränka sig till

¹ Hemmansägaren C. A. Olsson i Järnsida.

att definiera de båda huvudlagen av redskap. Väljer man den förra utvägen och således i lagen inför en sådan klassifikation av fiskredskapen, vinner man uppenbarligen målet att effektivt förebygga tvister i förevarande hänseende men endast såvitt det gäller nu förefintlig redskap. Då utvecklingen ju kan medföra uppfinnande av nya redskap, skulle för sådant fall uppstå en lucka i lagen och därav följande behov av supplerande lagbestämmelse. Väljer man åter den andra utvägen, möter den stora svårigheten att avfatta definitionen å de olika slagen redskap på sådant sätt, att osäkerhet i varje fall förebygges. Ehuru detta knappast låter sig göra, torde dock denna senare utväg vara att föredraga, och synes härvid följande bestämmelse kunna i huvudsak godtagas: *Med fast fiskredskap förstås fiskegård samt annan med pålar eller dylikt fäst redskap, som är avsedd att stå på samma ställe en längre tid och som vittjas där den står utan att upptagas. Rörlig är däremot sådan redskap som ej fästes ut som sättes ut för en kortare tid och tages upp varje gång den vittjas.* — Måhända skulle dessa definitioner bättre svara mot uttrycken *faststående* och *icke faststående* redskap, och följaktligen dessa uttryck böra i lagen ersätta de nuvarande »fast» och »rörlig». Vilketdera man väljer torde egentligen vara en smaksak.

Slutligen är att märka att, i händelse den föreslagna ändringen av 2 § vinner beaktande och följaktligen strandägares enskilda fiskerätt i saltsjön gives enahanda begränsning inom- och utomskärs, detta föranleder motsvarande ändring i tredje stycket av 3 §. Med iakttagande tillika av en särskilt av förhållandena vid Skånes västra kust påkallad ändring skulle detta lagrum komma att erhålla följande med 1894 års fiskelagkommittés förslag överensstämmande lydelse: *Där å viss ort de fiskande av ålder okändrat utövat fiske eller agtåkt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgivet, vare de vid sådan rätt bibehållna.*

Bil. C.

UNDERSÖKNINGAR RÖRANDE TORSKEN I MELLERSTA ÖSTERSJÖN OCH BOTTENHAVET.

Föredrag vid årsmötet av fiskeristipendiaten d:r CHR. HESSELE.

(Referat av föredragshållaren.)

Föredraganden lämnade först en orienterande översikt över undersökningsrådets allmänna topografi och visade i samband därmed, att torskbeståndet i mellersta Östersjön och Bottenhavet framför

allt är koncentrerat till de steniga slutningarna ned mot djupbassängerna. Goda torskställen voro sålunda trakten av Ölands sydöstra kust, Gotlands västkust, Östergarn på Gotlands ostkust, vissa platser vid norra smålandskusten, trakten av Landsort, Möja och Sandhamn, norra delen av Ålands hav samt flera ställen utefter kuststräckan från Sundsvall till Skags udde. Vid samtliga dessa lokaler kommer djupet i omedelbar närhet av kusten. Vid Östergötlands och södra Södermanlands kust liksom också vid södra norrlandskusten är kustplatån däremot mycket långgrund, och här visade sig också torsktillgången vara mycket ringa.

Enligt föredr. tycktes torsken vara mycket likgiltig för de hydrografiska betingelserna hos det vatten, där den uppehåller sig. Sålunda träffas den i vatten av mycket växlande salthalt och temperatur. Som särskilt anmärkningsvärt framhölls torskens förnöjsamhet i fråga om vattnets syrehalt. Trots att syrehalten i de undre vattenlagren i mellersta Östersjön endast hålla en syrehalt av 1 eller 2 ccm. pr liter, lever i des asvattenlager ett talrikt torskbestånd.

Undersökningarna hade vidare givit till resultat, att torskens förnämsta föda i inre delarna av Östersjön huvudsakligen utgöres av kräftdjur, framför allt av »skorv» (*Idothea entomon*), som här finnes i stora massor på såväl grunt som djupt vatten. Dessutom lever torsken inom undersökningsområdet av flera andra kräftdjur såsom *Mysis*, *Gammarus* m. fl. Fisk ingår däremot förhållandesvis litet i torskens föda i dessa trakter. En fisk, nämligen spetsstjärtade längebarnet (*Lumpenus lampetraformis*), spelade dock enl. föredr. en ganska stor roll för den torsk, som lever på något djupare vatten. Längebarnet är nämligen mycket allmänt vid botten i djupbassängerna och förtäres där i ganska stor utsträckning av torsken.

Undersökningarna hade givit vid handen, att östersjötorsken, åtminstone under långa perioder av sitt liv, var mycket stationär i sitt levnadssätt, och att den ej, som fiskarena ofta antogo, företager regelbundna säsongvandringar.

Vid fiskeförsöken hade det framgått, att torsken överallt inom undersökningsområdet leker huvudsakligen på djup större än 80 m. på slutningarna mot djupbassängerna.

Lektiden hade i stort sett befunnits infalla tidigare inom södra än inom norra delen av undersökningsområdet. I mellersta Östersjön leker sålunda huvudmassan av torsken under tiden april—juni i Ålands hav under högsommaren och i Bottenhavet under högsommaren och eftersommaren. Dock kunna såväl i mellersta Östersjön som i bottenhavet anträffas lekande torsk både tidigt på våren och sent på hösten.

Under tidigare undersökningar hade några få pelagiska ägg och yngel av torsk anträffats i de undre delarna av det s. k. Got-

landsdjupet öster om Gotland. Under Eyrstrasalts expedition sommaren 1921 hade vidare ett litet antal pelagiska ägg och yngel erhållits i de djupaste delarna av Landsortsdjupet. Dessa få ägg och yngel kunde emellertid enligt föredr:s åsikt ej anses motsvara det talrika beståndet av torsk i inre delarna av Östersjön. Föredr. ansåg därför av flera orsaker, att större delen av torskens ägg och yngel i de inre delarna av Östersjön ej äro pelagiska utan utvecklas vilande på botten.

Vid åldersanalys av torsken inom undersökningsområdet hade föredr. funnit, att tillväxthastigheten hos torsk från olika, ofta varandra nära liggande lokaler ej sällan är ganska olika, men dessutom hade det vid denna analys framgått, att tillväxthastigheten hos torsken högst betydligt tilltager från söder mot norr, så att Ålands havs torsk var mera storvuxen än mellersta Östersjöns och Bottenhavets torsk i sin tur större än Ålands havs.

Torskens ungefärliga medellängd vid olika ålder inom de tre nämnda områdena framgår av nedanstående översikt:

<i>Mellersta Östersjön:</i>	
1 år	5—10 cm.
2 »	20—25 »
3 »	30 »
4 »	40 »
5 »	50 »
6 »	60 »
7 »	67 »

<i>Ålands hav:</i>	
5 år	55 cm.
6 »	65 »
7 »	75 »

<i>Bottenhavet:</i>	
5 år	69 cm.
6 »	75 »
7 »	82 »

Bottenhavets torsk har alltså en betydande tillväxthastighet, som är fullt jämförlig med tillväxthastigheten hos Nordsjöns torsk, vilken är den torskform, som har den hittills kända största tillväxthastigheten.

Enligt föredr. skulle denna snabbvuxenhet hos Bottenhavets torsk bero därpå, att utvecklingsmöjligheterna för äggen och ynglet där uppe vore mindre än längre söderut. Härigenom blir individrikedomen i Bottenhavet mindre. Däremot vore tillgången på föda för den utvecklade torsken i Bottenhavet minst lika god som i mellersta Östersjön, varigenom naturligtvis inom det förra området ett större näringskvantum kom varje enskild individ till godo.

Som avslutning framhöll föredr. att undersökningarna ådagalagt, att det flerstädes i inre Östersjön och Bottenhavet förekom en mycket rik torskförekomst, som vore förtjänt att i långt högre grad än som nu är fallet bli föremål för fiske, att ett rationellt torskfiske i Östersjön framför allt bör bli ett utsjö- och djupvattensfiske, då torsk-tillgången på djupare vatten och speciellt på slutningarna mot djupbassängerna vore jämnare än inomskärs och på grunt vatten samt slutligen, att detta fiske så gott som överallt, där det överhuvud taget lönar sig att fiska efter torsk, kunde bedrivas hela året runt och ej som nu endast vissa årstider.

Protokoll, hållet vid Svenska Fiskareförbundets styrelses sammanträde i Stockholm, Eriksbergsgatan 3, den 12 april 1923.

Närvarande: Professor Lönnberg, godsägare Hök, fiskerikonstulent Schager, fiskeriassistent Alm, greve Bielke och fiskeriintendent Ekman.

§ 1.

Sekreteraren redogjorde för med Fiskerimässans kommisarie förda underhandlingar rörande deltagande från Mässans sida i Förbundets möteskostnader m. m. samt framlade förslag till föredrag vid mötet.

Därefter beslöts, att extra förbundsmöte skulle hållas den 11 juli under Fiskeriveckan samt att följande erbjudna föredrag skulle antagas till hållande: »Tillväxt och vandringar av rödspätta i bohuslänska fjordar» av fiskeristipendiaten d:r A. R. MOLANDER, »Fiskeribiologiska undersökningar på söt-vattensområdet» av fiskeriassistenten d:r G. ALM, samt »Söt-vattnets planktonförhållanden; en studie i filmbilder (med scioptikon och filmprojektion)» av docenten d:r EINAR NAUMANN.

§ 2.

Uppdrogs åt ordföranden, sekreteraren och greve Bielke att uppsätta en adress att överlämnas till Förbundets hedersledamot byråchefen d:r Osc. NORDBVIST på hans 65-årsdag.

§ 3.

Meddelade sekreteraren, att för innevarande år följande hushållningssällskap lämnat Förbundet anslag nämligen: Stockholms läns 100 kr., Göteborgs och Bohus läns 100 kr., Kalmar Norra läns 100 kr. och Jönköpings läns 125 kr., varjämte olika hushållningssällskap dels prenumererat på sammanlagt 137 exemplar av Svensk Fiskeritidskrift för gratisutdelning och dels erlagt 42 medlemsavgifter i Förbundet för fiskare, som sålunda finge tidskriften gratis.

Stockholm som ovan.

Justeras:

Einar Lönnberg.

Thorsten Ekman.

SMÄRRE MEDDELANDEN.

Svenska Fiskareförbundet håller onsdagen den 11 juli extra möte i Göteborg under fiskeriveckan. Närmare meddelas i kallelsekort eller på förfrågan hos sekreteraren.

Lundgrens Fiskredskapsfabrik

Kungl. Hovleverantör.

Allm. Tel. 1022 · STOCKHOLM · Rikstel. 2122

12 Storkyrkobrinken 12

rekommenderar sitt sorterade lager av

Verkligt prima fiskredskap

till moderata priser.

Hängmattor

starka och välgjorda, såväl knutna som av väv, till billigaste priser.

OBS! Priskurant gratis på begäran.

OBS! Tillerkänd Silvermedalj i Stockholm 1897. Guldmedalj i Bergen 1898. Första priset, stora silvermedaljen i Gelta 1901. Guldmedalj vid 100 års Utställningen i Karistad 1903. Silvermedalj i Norrköping 1906. Silvermedalj i Örebro 1911. Silvermedalj i Köpenhamn 1912. Silvermedalj i Vaxholm 1912.

Etabl. 1861

LEIDESDORFFS SPORTFISKREDSKAP

Ständiga nyheter! Fiskligaste redskap!

Fisknät - Ryssjor - Mjårdar

Bästa Kvalité Billigaste priser

LEIDESDORFFS FISKREDSKAPSFABRIKEN

Stockholm

Kungl. Hovleverantör

Äldsta fiskredskapsfabrik i Sverige

Obs! Illustrerad priskurant i bokformat sändes gratis!

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin trettondeandra årgång 1923 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av **fem kronor**, för utlandet **sex kronor**. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1923 kr. 4,50.

Annonspris: 2 kr. pr cm. (lägsta pris 5 kr.); vid större eller stående annonser lämnas rabatt.

Redaktionens adress är **Södertelge**.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till **Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala**.

ÄLDRE ÅRGÅNGAR

Årgångarna 1903—1917 finnas till salu hos **Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala**, till pris av kr. 1:50 pr årgång, 1918—22 å kr. 2:20; **serier** billigare efter förfrågan hos redaktionen, **Södertelge**.

För icke medlemmar av Svenska Fiskareförbundet är priset för årgångarna 1909—1922 kr. 2:50.

Lösa häften erhållas till pris av 60 öre pr st., häften med färgplansch kosta 75 öre pr st., häft. 2 1917 kostar 1 kr.

Dessutom portokostnader.

Andra häftets innehåll:

Svenska Fiskareförbundet:

	sid.		sid.
Årsmötet den 20 mars 1923	33	Bil. C. Undersökningar rörande torsken i mellersta Östersjön och Bottenhavet. Föredrag av dr <i>Chr. Hessel</i>	60
Bil. A. Åro gällande bestämmelser för ingripande mot brott mot § 17 i Lag om rätt till fiske tillfredsställande? Överläggningsämne inlett av dr <i>T. T. Ekman</i>	40	Styrelsens sammanträde den 12 april 1923	63
Bil. B. Reformen i lagstiftningen om rätt till saltsjöfiske. Föredrag av kammarrådet <i>A. W. Dufva</i>	48		

Smärre meddelanden:

Svenska Fiskareförbundet håller extra möte i Göteborg den 11 juli	64
---	----